

V. "Προλογος", εις Efraim Inbar. Ὁ Ράμπιν καὶ ἡ ἰσραηλινὴ ἐθνικὴ Ἀσφάλεια

[Λιβάνης, Ἀθήνα 2010]

Ἡ χρῆσις τῆς στρατιωτικῆς ἰσχύος σκοπεύει στὴν ἐπίτευξιν ἐνὸς πολιτικοῦ στόχου καὶ δὲν συνιστᾷ ἀνταγωνισμὸ στὸν χειρισμὸ τῶν ἀεροπλάνων ἢ τῶν τάνκς.

Γιτζχάκ Ράμπιν

Ὅταν, τὸ 1976, ὁ ἀρχηγὸς τὸν Γενικοῦ Ἐπιτελείου Γκόνορ ἠρώτησε τὸν πρωθυπουργὸ Ράμπιν τί θὰ ἐθεωρεῖτο *casus belli*, ὁ Ράμπιν ἠρνήθη νὰ ἀναφέρει ἕστω καὶ ἓνα. Ἡ ἀπάντησις του ἦτο ὅτι οἱ Ἰσραηλινὲς Ἐνοπλες Δυνάμεις πρέπει νὰ σχεδιάζουν καὶ νὰ εἶναι ἔτοιμες γιὰ κάθε περίπτωσι ἐκτάκτου ἀνάγκης καὶ ὅτι ἡ πολιτικὴ ἡγεσία θὰ ἀποφασίσῃ πότε καὶ πῶς θὰ τὶς χρησιμοποιήσῃ.

Ἐφραΐμ Ἰνμπαρ

Ὁ Ράμπιν ὑπῆρξε τὸ πρότυπο τοῦ ἀπολύτου Ἰσραηλινοῦ:
ἓνας σκληρὸς στρατιώτης ποὺ προσδοκοῦσε τὴν εἰρήνην.

Ἐφραΐμ Ἰνμπαρ

Γιὰ τὸν συγγραφέα

Ὁ Ἐφραΐμ Ἰνμπαρ εἶναι καθηγητὴς Πολιτικῆς Ἐπιστήμης στὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Μπάρ Ἰλάν καὶ γενικὸς διευθυντὴς τοῦ διεθνῶς ἐγκυρότατου ἰσραηλινοῦ ἐρευνητικοῦ κέντρου Begin-Sadat (BESA) Center for Strategic Studies.

Ἐγεννήθη στὴν Ρουμανία (1947) καὶ ἐσπούδασε Πολιτικὴ Ἐπιστήμη καὶ Ἀγγλικὴ Λογοτεχνία εἰς: i) Hebrew University (B.A. in Political Science and English Literature) καὶ ii) University of Chicago (M.A. and Ph.D. in Political Science). Ἐδίδαξε ὡς ἐπισκέπτῃς καθηγητὴς εἰς Johns Hopkins University (2004)

καὶ Georgetown University (1991-92) καὶ ὑπῆρξε ὑπότροφος ἐρευνητῆς τοῦ Woodrow Wilson International Center for Scholars (1996). Ἐπίσης, ἀναδείχθη «Manfred Warner NATO Fellow» τὸ ἔτος 1998 καὶ ὑπῆρξε ἐπισκέπτης ἐρευνητῆς στὸ (London) International Institute for Strategic Studies κατὰ τὸ ἔτος 2000 ἀλλὰ καὶ ὑπότροφος τοῦ Ἰδρυάτος Ὠνάση γιὰ τὸ ἔτος 2003. Ὑπῆρξε ἐπίσης δι-αλέκτης διεθνoῦς κύρους ἐρευνητικῶν καὶ πανεπιστημιακῶν ἰδρυμάτων, ὅπως: RAND, Harvard, MIT, Columbia, Oxford καὶ Yale Universities.

Ἐξειδικεύεται σὲ θέματα στρατηγικῆς στὴν Μέση Ἀνατολή, καὶ ιδιαίτε-ρο πεδίο ἐνασχολήσεώς του ἀποτελοῦν τὰ ζητήματα τῆς ἰσραηλινῆς πολιτικῆς ἐθνικῆς ἀσφάλειας. Ἔχει συγγράφει περισσότερα ἀπὸ 60 ἄρθρα σὲ ἀκαδημα-ϊκὲς ἐπιθεωρήσεις καὶ εἶναι ὁ συγγραφεὺς πέντε βιβλίων: i) *Outcast Countries in the World Community* (1985), ii) *War and Peace in Israeli Politics. Labor Party Positions on National Security* (1991), iii) *Rabin and Israel's National Security* (1999), iv) *The Israeli-Turkish Entente* (2001) καὶ v) *Israel's National Security: Issues and Challenges since the Yom Kippur War*.

Ὁ Ἐφραϊμ Ἴνμπαρ ἦταν μέλος τῆς Πολιτικῆς Ἐπιτροπῆς Στρατηγικῆς τοῦ Συμβουλίου Ἐθνικοῦ Προγραμματισμοῦ καὶ πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐθνικῆς Ἀσφάλειας στὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας τοῦ Ἰσραήλ, ἐνῶ ὑπῆρξε πρόεδρος τῆς Ἰσραηλινῆς Ἐταιρείας Διεθνῶν Σπουδῶν. Ἐπίσης, εἶναι πολὺ γνωστὸς ὡς ἀρθρογράφος τῆς ἐγκύρου ἰσραηλινῆς καθημερινῆς ἐφημερίδος "*Jerusalem Post*". Σήμερα διδάσκει τὰ ἔξῃς ἀντικείμενα: i) Πόλεμος καὶ Στρατηγικὴ ii) Προβλήματα Ἐθνικῆς Ἀσφάλειας στὴν Μέση Ἀνατολή καὶ iii) Ἰσραηλινὴ Πο-λιτικὴ.

Ὑπηρετήσε τὴν στρατιωτικὴν του θητεία ὡς καταδρομεὺς-ἀλεξιπτωτιστῆς στὶς ἰσραηλινὲς Εἰδικὲς Δυνάμεις.

Πέρα ὅμως ὅλων τῶν παραπάνω ἀξιόλογων ἐπιτευγμάτων του, ὁ Ἐφραϊμ Ἴνμπαρ ἔχει καὶ τὴν... ἀτυχίαν νὰ εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς πλέον ἀγαπητοὺς ἀκαδη-μαϊκοὺς φίλους καὶ συνεργάτες μου ἀλλὰ —τὸ σημαντικώτερον— καὶ ἓνας ἀπὸ τοὺς καλοὺς φίλους τῆς Ἑλλάδος. Ἐλπίζω νὰ μείνει ἱκανοποιημένος ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ ἔκδοση τοῦ σημαντικοῦ του πονήματος, ἂν καὶ ἡ γνωστὴ ποιότης τοῦ Ὄργανισμοῦ Λιβάνη δὲν ἀφήνει καὶ πολλὰ περιθώρια γιὰ τὸ ἀντίθετο.

Γιὰ τὸ βιβλίο

Στὸ ἐξαιρετικῶς καλὰ τεκμηριωμένο ὅσο καὶ ἐπιστημονικῶς κριτικόν του πόνημα ὁ Ἐφραϊμ Ἴνμπαρ μᾶς παρουσιάζει μιὰν ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες πολι-τικὲς μορφὲς τοῦ ἰσραηλινοῦ κράτους ἀλλὰ καὶ ἀγωνιστοῦ τῆς εἰρήνης (βραβεῖο Νόμπελ Εἰρήνης μαζί μὲ τοὺς Σμιδὸν Πέρες καὶ Γιάσερ Ἀραφάτ), τὸν Γιτζχὰκ Ράμπιν, ἓνα ὄραματιστὴ πού, ὅπως συμβαίνει μὲ τοὺς πραγματικοὺς ὄραματι-στάς, ἐπλήρωσε τοὺς ἀγῶνές του μὲ τὴν ζωὴν του ἐνῶ ὠμιλοῦσε γιὰ τὴν εἰρήνη στὴν Πλατεία τῆς Εἰρήνης στὸ Τελ Ἀβίβ, στίς 4 Νοεμβρίου 1995, ἀπὸ τὶς σφαῖρες ἐνὸς ὑπερορθοδόξου Ἑβραίου, Ἰσραηλινοῦ φοιτητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μπὰρ Ἰλάν, τοῦ νεαροῦ Γιγκάλ Ἀμίρ.

Ὁ Γιτζχάκ Ράμπιν ὑπῆρξε ἕνας ἀπὸ τοὺς σημαντικωτέρους συντελεστὰς οἰκοδομήσεως τῆς ἰσραηλινῆς ἀμυντικῆς μηχανῆς. Ὑπηρετήσε σὲ σημαντικὲς στρατιωτικὲς θέσεις καὶ συνέβαλε στὸ νὰ διαμορφωθοῦν οἱ Ἰσραηλινὲς Ἐνοπλίες Δυνάμεις (ΙΕΔ) (Israel Defense Force - IDF) σὲ ἕνα ἰσχυρότατο στρατιωτικὸν ὄργανισμὸν. Ὡς ἀρχηγὸς τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτελείου Ἐθνικῆς Ἀμύνης τοῦ Ἰσραὴλ κατὰ τὴν περίοδο 1964-67, ἠγήθη τοῦ στρατοῦ στὸν Πόλεμο τῶν Ἑξῆ Ἡμερῶν καὶ ἐθήτευσε ὡς πρωθυπουργὸς μετὰ τὸν Πόλεμο τοῦ Γιὸμ Κιπούρ (1974-77), μὲ κύριο ἀντικείμενο δραστηριότητος τὴν διαδικασία ἀνασυντάξεως τοῦ στρατοῦ. Κατὰ τὴν θητεία του στὸ Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Ἀμύνης τὴν περίοδο 1984-90, ἐπέβλεψε τὴν μεϊζονα ἀναδιάρθρωση τοῦ στρατοῦ, τὴν ἀπόσυρση τῶν ἰσραηλινῶν στρατευμάτων ἀπὸ τὸν Λίβανο καὶ τὴν ἀντιμετώπιση τῆς Ἰντιφάντα ἀπὸ τὶς ΙΕΔ. Ὑπηρετήσε καὶ πάλιν ὡς πρωθυπουργὸς καὶ ὑπουργὸς Ἀμύνης κατὰ τὴν περίοδο 1992-95, ὑπογράφοντας μιὰ σειρὰ ἀπὸ προσωρινὰ συμφωνίαις μὲ τοὺς Παλαιστίνιους καὶ τὸ Σύμφωνον Εἰρήνης μὲ τὴν Ἰορδανία, ποὺ ἀποτελεῖ ἕναν σημαντικώτατον ὄσον καὶ λαμπρὸ σταθμὸ τῆς ἱστορίας τῆς εἰρήνης στὶς ἀραβοῖσραηλινὲς σχέσεις.

Εἶναι γεγονόςὸς ὅτι ὁ σχηματισμὸς καὶ ἡ χρῆσις τῆς στρατιωτικῆς ἰσχύος ἀψηχόλησαν ἰδιαίτερα τὴν ἰσραηλινὴ πολιτικὴ ἡγεσία πολὺ πρὶν ἀπὸ τὴν ἰδρυση τοῦ κράτους τοῦ Ἰσραὴλ. Τὸ Ἰσραὴλ ἀπὸ ἰδρύσεώς του, τὸ 1948, ἔχει ἐμπλακεῖ σὲ ἑπτὰ πολέμους: i) στὸν Πόλεμο τῆς Ἀνεξαρτησίας τὸ 1948, ii) στὴν Ἐκστρατεία τοῦ Σινᾶ τὸ 1956, iii) στὸν Πόλεμο τῶν Ἑξῆ Ἡμερῶν τὸ 1967, iv) στὸν Πόλεμο Φθορᾶς τὸ 1969-1970, v) στὸν Πόλεμο τοῦ Γιὸμ Κιπούρ (Ἡμέρα τῆς Μεγάλης Μετανοίας) τὸ 1973, vi) στὸν Πόλεμο τοῦ Λιβάνου τὸ 1982 καὶ vii) στὸν πόλεμο μετὰ τὴν Χεϊμπαλά τὸν Ἰούλιο-Αὐγούστου τοῦ 2006 στὸν Λίβανο. Ἦδη ἡ ἐμπειρία τῶν ἑξῆ πρώτων πολέμων ἦταν φυσικὸ νὰ ὀδηγήσει τὸν Ράμπιν στὶς ἀντιλήψεις τῆς *realpolitik*. Καὶ ἦταν ἐξ ἴσου ἀναμενόμενον ἡ *realpolitik*, ὡς σύστημα ἀντιλήψεως στὸν τομέα των διεθνῶν σχέσεων, νὰ σημαδεύει τὴν πρακτικὴν τοῦ Ράμπιν ἀπὸ ὅλες τὶς πολιτικὲς καὶ στρατιωτικὲς θέσεις στὶς ὁποῖες ὑπηρετήσε. Ἡ ἐρμηνεία αὐτὴ ἐκπηγάζει ἀπὸ τὴν ἐξέταση τῶν ἰδιαιτέρων συνθηκῶν ὑπὸ τὶς ὁποῖες ἠνδρώθη βιολογικῶς καὶ πολιτικῶς. Οἱ διακριτοὶ συντελεσταὶ ποὺ διεμόρφωσαν αὐτὴν τοῦ τὴν ἀντίληψη ἦσαν δύο: πρῶτον, ἡ ἐπικρατοῦσα στάσις τῆς ἐβραϊκῆς κοινότητος στὴν Παλαιστίνην ἀπέναντι στὸ ἐπονομαζόμενον τότε "Ἀραβικὸ Πρόβλημα" καί, δεύτερον, οἱ διαρκεῖς ἀνησυχίαι του γιὰ τὶς βίαιες ὀψεις τῆς ἀραβοῖσραηλινῆς συγκρούσεως. Ἡ σημασία ποὺ ἀπέδιδε στὴν στρατιωτικὴν ἰσχύ, τὴν ὁποίαν ἐθεωροῦσε ὡς τὸ πλέον σημαντικὸ στοιχεῖο τῆς διεθνούς πολιτικῆς καὶ τῆς ἀραβοῖσραηλινῆς συγκρούσεως, παρέμεινε ἀναλλοίωτος. Ἐπὶ πλέον, ἡ ἀπαισιοδοξία του καὶ ἡ φιλύποπτος φύσις του ἐνίσχυσαν τὴν τάση του γιὰ συντηρητικὴν προσέγγιση.

Ἦταν φυσικὴ, λοιπόν, συνέπεια γιὰ τὸν κλειστό, ἐπιφυλακτικὸ, σχολαστικὸ καὶ καχύπτοτο νέο στρατιωτικὸ τοῦ Πολέμου τῆς Ἀνεξαρτησίας καὶ μετέπειτα πολιτικὸ, Ράμπιν νὰ κάμει σκοπὸ τῆς ζωῆς του καὶ τελικὰ τὸ μέγιστο τῶν ἐπιτευγμάτων του τὴν δημιουργία μιᾶς ἰσχυρᾶς στρατιωτικῆς μηχανῆς. Ἀπὸ τὰ πρῶτα βήματα τῆς στρατιωτικῆς του καριέρας, διεκρίθη γιὰ τὴν συστηματικὴν καὶ εἰς βάθος διαχείριση τῶν στρατιωτικῶν προβλημάτων. Ἡ σχολα-

στικότητας του άπεδείχθη πολύτιμη αναφορικώς πρὸς τὴν ὀργάνωση τῆς στρατιωτικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τὸν σχεδιασμὸ τῶν στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων. Οἱ στρατηγοὶ Ἰσραὴλ Τάλ, Ἐξερ Βάϊσμαν καὶ Ρεχαβὰμ Ζεεβί, ἄνθρωποι διαφορετικῆς ἰδιοσυγκρασίας καὶ πολιτικῶν πεποιθήσεων, κατέθεσαν ὅτι ὁ Ράμπιν ὑπῆρξε «ὁ μεγαλύτερος δάσκαλος» στὸ πεδίο τῆς προαγωγῆς, τῆς ἀναπτύξεως καὶ τοῦ ἐκσυγχρονισμοῦ τῶν ΙΕΔ. Ὡς πολίτης πλέον, τὰ κυβερνητικὰ καθήκοντα ποὺ πραγματικὰ ἀπελάμβανε ἦσαν αὐτὰ τοῦ ὑπουργοῦ Ἀμύνης, τὰ ὁποῖα τοῦ ἐπέτρεπαν νὰ ἐμπλέκεται στὴν οἰκοδόμησι ἐνὸς συγχρόνου καὶ ἀξιόμαχου ἰσραηλινοῦ στρατοῦ, ἔχοντας τὴν δικαιοδοσία νὰ παρεμβαίνει σὲ ζητήματα ἀμυντικοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ στὸν σχεδιασμὸ τῆς διατάξεως μάχης τῶν ΙΕΔ. Ὁ Ράμπιν προετιμοῦσε τὸ λειτούργημα τοῦ ὑπουργοῦ Ἀμύνης ἐπειδὴ ἠσθάνετο πολὺ πιδ ἄνετα μεταξὺ ἐνστόλων, καὶ ἦταν προφανὲς ὅτι προτιμοῦσε τὴν δική τους συντροφιά ἀπὸ ἐκείνην τῶν ὄψιμων συναδέλφων του πολιτικῶν.

Σύμφωνα μὲ τὴν προαναφερθεῖσα ὀπτική του, αὐτὴν τῆς *realpolitik* ὁ Ράμπιν δὲν παρουσίαζε δυσανεξία στὴ χρῆσι στρατιωτικῆς ἰσχύος. Ἐξετέθη ἀπὸ ἐνωρὶς στὶς πολιτικῆς περιπλοκῆς τῆς χρήσεως «θερμῆς ἰσχύος» καὶ εἶχε τὴν τύχη νὰ ἔχει ὡς συνομιλητὴν του ἐπὶ στρατιωτικῶν θεμάτων κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ Πολέμου τῆς Ἀνεξαρτησίας τὸν Νταβιντ Μπὲν Γκουριόν. Τὰ πρακτικὰ τῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ Ζητήματα Ἀμύνης καὶ Ἐξωτερικῆς Πολιτικῆς τῆς Κνεσσέτ μαρτυροῦν ὅτι ἤδη ἀπὸ τὸ 1951 ὁ Ράμπιν ἐκαλεῖτο νὰ παρουσιάζει τὶς ἀπόψεις τῶν ΙΕΔ στὰ μέλη τοῦ κοινοβουλίου. Σὲ γενικῆς γραμμῆς πάντως —καὶ αὐτὸ ἦταν ἓνα ἀπὸ τὰ πιδ σημαντικὰ χαρακτηριστικὰ τῆς πολιτικῆς του σκέψεως καὶ πρακτικῆς—, ἦταν ἐξαιρετικῶς ἐπιφυλακτικὸς στὸ ἐνδεχόμενον χρήσεως «θερμῆς ἰσχύος», παρ' ὅλον ποὺ ἦταν εἰς βάθος γνώστης τῶν ὀρίων καὶ τῶν συνδέσμων τῆς μὲ τοὺς ἰσραηλινοὺς πολιτικοὺς στόχους.

Ὁ Ράμπιν ἐπεδείκνυε ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον γιὰ τοὺς περιπλοκοὺς δεσμοὺς οἱ ὁποῖοι ἐξυφαίνοντο μεταξὺ τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς χρήσεως στρατιωτικῆς ἰσχύος. Ἐγνώριζε ὅμως νὰ τοὺς ἀξιολογεῖ μὲ νηφάλιο πνεῦμα. Ἡ εὐαισθησία του σχετικῶς πρὸς αὐτὴν τὴν μαιανδρική —ὅσο καὶ λαβυρινθώδη— κλαουζεβιτσιανὴ πολυπλοκότητα ἀφυπνίσθη ἀρκετὰ ἐνωρὶς, ἐνῶ ἦταν ἀκόμη ἀνώτατος ἀξιωματικὸς στὸν Πόλεμον τῆς Ἀνεξαρτησίας, καὶ ἀμέσως μετὰ, ὅταν ἔλαβε μέρος στὴν ἰσραηλινὴ ἀποστολὴ γιὰ τὶς εἰρηνευτικῆς διαπραγματεύσεις μὲ τὴν Αἴγυπτον, τὸ 1949, στὴν Ρόδο. Ὅπως προκύπτει ἀβιάστως ἀλλὰ καὶ ἀναφέρεται ρητῶς ἀπὸ τὸν Ἐφραΐμ Ἰνπαρ στὸ καλὸ αὐτὸ πῶνημα, ὁ Ράμπιν, ὅπως καὶ ὁ Νταβιντ Μπὲν Γκουριόν ἀλλὰ καὶ ἄλλοι Ἰσραηλινοὶ ἠγέτες, ἐπίστευε ὅτι ἡ ἰσραηλινὴ στρατιωτικὴ ἰσχὺς συνιστοῦσε ἀπαραίτητη προϋπόθεσι γιὰ τὴν ἐπιβίωσι τοῦ Ἰσραὴλ στὸ πλαίσιο τῆς παρατεταμένης ἀραβοῖσραηλινῆς συγκρουσεως.

Ὁ Ράμπιν ἀξιολογοῦσε τὴν δημιουργία μιᾶς ἀξιόπιστου καὶ ἰσχυρᾶς συγχρόνου ἀμυντικῆς θωρακίσεως ὄχι μόνον ὡς προϋπόθεσι γιὰ τὴν ἐπίτευξι νίκης στὸ πεδίο μάχης ἀλλὰ καὶ ὡς ἀπαιτούμενον γιὰ τὴ διεξαγωγὴ διαπραγματεύσεων μὲ τοὺς Ἄραβες γείτονες. Ἐπίστευε ὅτι τὸ Ἰσραὴλ θὰ μποροῦσε νὰ καταλήξει σὲ συμφωνία κατόπιν διαπραγματεύσεων μὲ τοὺς γείτονές του μόνον ἐὰν τὸ ἐπεχειροῦσε ἀπὸ θέσεω ἰσχύος. Ἡ ἰσραηλινὴ ἀμυντικὴ ἀνωτερότης ἐθεωρεῖτο ἐργαλεῖον γιὰ τὸν μετριασμὸ τῶν ἀραβικῶν πολιτικῶν προσδοκιῶν στὸ πλαίσιο τῆς διαμάχης. Ἡ στρατιωτικὴ ἰσχὺς ἀπετελοῦσε τὸ μέσον γιὰ μιὰ «διπλωματία τῆς βίας».

Από τὸ ἀνὰ χεῖρας ἔργον προκύπτει ὅτι ἡ προσέγγις τοῦ Ράμπιν ἀπέναντι στὴν χρῆση «θερμῆς ἰσχύος» ἦταν ἀπολύτως «ὀργανική». Παρὰ τὸν εὐέξαπτο χαρακτήρᾳ του καὶ τὴν ἔλλειψη ἐνδοιασμῶν ἀναφορικῶς πρὸς τὴν χρῆση «θερμῆς ἰσχύος», τὸ σημαντικό γι' αὐτὸν ἐκρυσταλλώνετο στὰ πολιτικὰ ἀποτελέσματα. Ἀπέρριπτε τὴν ἄποψη ὅτι ὁ πόλεμος συνιστᾷ μιὰν τυποποιημένη μονομαχία μὲ τὴν εὐρύτερη ἔννοια. Ἡ προσέγγις του, ὅπως παρατηρεῖ ὁ Ἴνμπαρ, «ἦταν ἀπολύτως κλαουζεβιτσιανή, ἂν καὶ ὁ Ράμπιν δὲν ἦταν μορφωμένος ἄνθρωπος καὶ μᾶλλον δὲν εἶχε διαβάσει τὸν συγγραφέα τοῦ *Vom Kriege*».

Παρ' ὅλα αὐτά, ποτὲ δὲν ἐπίστευσε ὅτι ἡ ἀραβοϊσραηλινὴ σύγκρουσις θὰ μπορούσε νὰ ἐπιλυθεῖ μόνον μὲ στρατιωτικὰ μέσα. Ὅπως διαπιστώνει ὁ Ἴνμπαρ, ὁ Ράμπιν ἦταν πεπεισμένος ὅτι οἱ διεθνεῖς περιστάσεις δὲν θὰ ἐπέτρεπαν στὸ Ἰσραήλ νὰ ἐφαρμόσει τὴν στρατιωτικὴν ἰσχύϊ σύμφωνα μὲ τὶς κλασικὲς μεθόδους τοῦ Κλάουζεβιτς, δηλαδὴ τὸν ἐξαναγκασμὸ τοῦ ἐχθροῦ σὲ συμμόρφωση μὲ τὶς πολιτικὲς ἐπιταγὰς τοῦ νικητοῦ. Ἐτόνιζε ὅτι αὐτὸ ποῦ ἔκαμιναν οἱ ΗΠΑ στὰ τέλη τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου — ὑπαγορεύοντας τοὺς ὅρους τῆς εἰρήνης στὴν Γερμανία καὶ στὴν Ἰαπωνία *ἀκόμη καὶ σχεδιάζοντας ἐκ νέου τὶς κοινωνίες τους ὥστε νὰ ταιριάζουν στὸ δημοκρατικὸ τους μοντέλο*— ἦσαν, ἀπλούστατα, πέρα ὅλων τῶν μέσων ποῦ διέθετε τὸ Ἰσραήλ. Εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, εἶναι ἐξαιρετικῶς ἐνδιαφέρουσα ἡ ἀβίαστος παρατήρησις τοῦ Ἴνμπαρ, τὴν ὁποίαν καὶ πλαγιογραφῶ, περὶ ἀμερικανικῆς παρεμβάσεως *ἀκόμη καὶ στὸν σχεδιασμὸ τῶν κοινωνιῶν τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Ἰαπωνίας*. Ἐξαιρετικῶς ἐνδιαφέρουσα, πράγματι, ὅσο καὶ διδακτικὴ γιὰ τὰ καθ' ἡμᾶς ἰσχύοντα!

Ὁ Ράμπιν ἰσχυρίζετο ὅτι οἱ περιστάσεις ποῦ ἐχαρακτήριζαν τὴν ἀραβοϊσραηλινὴ σύγκρουση καὶ ἡ ἀνάμιξις τῶν ὑπερδυνάμεων στὴν περιοχὴ ἀπέκλειαν τὴν πιθανότητα αὐτὴν. Ἦταν δὲ πεισμένος ὅτι ὅσα εἶχαν καταφέρει νὰ ἐπιτύχουν οἱ Μεγάλες Δυνάμεις μὲ τὴν χρῆση ἰσχύος δὲν ἦσαν πλέον ἐφικτά.

Κατὰ τὴν ἄποψή μου, μιὰ ἀπὸ τὶς πλέον σημαντικὲς συμβολὲς τοῦ συγγραφέως τοῦ παρόντος στὴν μελέτη τῆς γεωπολιτικῆς, τῆς γεωστρατηγικῆς, τῶν διεθνῶν σχέσεων καὶ τῆς διπλωματικῆς ἱστορίας τῆς Μέσης Ἀνατολῆς εἶναι τὸ ὅτι καθιστᾷ σαφὲς πὼς «ὁ Ράμπιν, ἀναγνωρίζοντας τὴν διεθνή ἐπιρροὴ τῶν ΗΠΑ ἀλλὰ καὶ τὴν δυνατότητά τους νὰ ἀποτελέσουν τὴν μόνη φερέγγυα ὑποστηρήτρια δύναμη τοῦ Ἰσραήλ, εἰργάσθη ὡς ἓνας ἀπὸ τοὺς πρωτοπόρους τῆς οἰκοδομήσεως τῆς ἀμερικανοϊσραηλινῆς συμμαχίας. Ἦταν ἀπὸ τοὺς πρώτους ποῦ συνηγόρησαν στὸν ἀμερικανικὸ προσανατολισμὸ τῆς ἰσραηλινῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς καὶ ἐπέλεξε νὰ ὑπηρετήσῃ ὡς πρέσβυς τοῦ Ἰσραήλ στὶς ΗΠΑ. Ἐξοῦσε γιὰ νὰ δεῖ ἓνα πλέγμα πολυσύνθετων στρατιωτικῶν καὶ στρατηγικῶν δεσμῶν νὰ ἀναπτύσσεται στὸ πλαίσιο μιᾶς συμπαγοῦς συνεργασίας μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν. Ἐπέδειξε ἔντονο ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν ἀμερικανικὴ πολιτικὴ καὶ ἐθεωροῦσε τὸν ἑαυτὸ του εἰδικὸ στὶς ΗΠΑ καὶ στὴν ἐξωτερικὴ τους πολιτικὴ».

Ὡστόσο, παρὰ τὰ προσφιλή καὶ ἄκρως διαδεδομένα στερεότυπα τὰ ἐδραιωμένα στὸ ἑλληνικὸ πολιτικὸ καὶ λαϊκὸ φαντασιακό, ὁ Ἴνμπαρ μᾶς ἀποκαλύπτει ὅτι ὁ ἰσραηλινὸς αὐτὸς πολιτικὸς καὶ στρατιώτης παρέμενε πάντα ἐπιφυλακτικὸς ἀπέναντι στὶς ΗΠΑ, «φοβούμενος διαρκῶς πιθανὴν ἐπιδείνωσιν στὶς διμερεῖς τους σχέσεις» καὶ «ἀντετίθετο στὴν προοπτικὴ μετατροπῆς τῆς "εἰδικῆς

τους σχέσεως" σὲ ἐπίσημη συμμαχία». Ἴδου καὶ πάλι, λοιπόν, ἓνα σημεῖο ὅπου ἡ πραγματικότης ἔρχεται σὲ ἀντίθεση μὲ τὸν εὐρέως ἀποδεκτὸ ἑλληνικὸ λαϊκὸν μῦθον ἢ, ἂν ἐπιθυμεῖτε, μὲ τὴν παγκοίνως ἀποδεκτὴν — ὅσο καὶ συνωμοσιολογικὴν— «ἀφήγησις» περὶ «ἀδιάσπαστου ἀμερικανοῖσραηλινοῦ δεσμοῦ». Ἔσως, βέβαια, ἡ ἀφήγησις αὐτὴ νὰ «ἐξυπηρετεῖ» καὶ τὶς ἀνάλογες ἑλληνικὲς πολιτικὲς, οἱ ὁποῖες ἀπέχουν πολὺ ἀπὸ τὶς κριτικὲς στάσεις καὶ ἐπιλογὲς τῆς ἑλληνικῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, ἀλλὰ καὶ τὶς ἐξ αὐτῶν συνεπαγόμενες «διορθωτικὲς κινήσεις» στὰ ζητήματα ποὺ ἀφοροῦν τὴν πολιτικὴ αὐτὴν, καὶ γιὰ τοῦτο νὰ ἀποτελοῦν καὶ προσφιλεῖς μελίπηκτον γιὰ τὴν ἑλληνικὴ πολιτικὴ ἔλιτ καὶ τὴν συναρτημένη μὲ αὐτὴν ἑλληνικὴ κομματικοποιημένη «διανόηση».

Ἀπὸ τὶς γραμμὲς αὐτοῦ τοῦ βιβλίου ἀποδεικνύεται ἐπίσης ὅτι ὁ Ράμπιν, ὄντας πραγματιστής, δὲν ἐπίστευε ὅτι, στὴν ἐποχὴν τοῦ τουλάχιστον, τὸ Ἰσραὴλ μποροῦσε νὰ ἐπιτύχει τὴν «ἀπόλυτη ἐθνικὴ ἀσφάλεια». Ἦταν εἰλικρινὴς καὶ ἠρνεῖτο νὰ δίδει ὑποσχέσεις ποὺ ἐγνώριζε ὅτι δὲν μποροῦσε νὰ τηρήσει, παραμένοντας ὑποστηρικτὴς τῶν ρεαλιστικῶν προσδοκιῶν ἀναφορικῶς πρὸς τὸ τί ἦταν δυνατὸν νὰ ἐπιτευχθεῖ μέσῳ τῆς στρατιωτικῆς ἀνωτερότητας.

Τὸ γεγονός αὐτὸ καθίσταται ἰδιαίτερος ἐμφανὲς ὅταν, μετὰ τὸ 1973, ὁ Ράμπιν ἐμφανίζεται ὅλον καὶ περιοσότερον ἐπιφυλακτικὸς ἀπέναντι στὴν χρησιμότητα ἐξαπολύσεως ἐνὸς πολέμου εὐρείας κλίμακος ἐναντίον τῶν Ἀράβων. Καὶ τοῦτο διότι, κατὰ τὸν Ἰνμπαρ, «οὔτε τὸ ἔδαφος οὔτε καὶ ἡ καταστροφὴ τῶν ἐχθρικῶν δυνάμεων ἀπετέλουν ἐγγύηση γιὰ τὸ τίμημα ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ πληρώσει τὸ Ἰσραὴλ σὲ ἓνα τέτοιο πόλεμο. Δὲν διέβλεπε κανένα πολιτικὸ στόχο ἀντάξιον τοῦ κόστους ἐκκίνησης ἐνὸς ἀκόμη πολέμου».

Ἡ πεῖρά του ἐπίσης τὸν ἐδίδασκε ὅτι «κάθε διαδοχικὸς πόλεμος ἐπέφερε αἰφνίδια αὐξήσιον ἐν τῇ στρατιωτικῇ ἰσχύϊ τῶν ἀραβικῶν στρατῶν πέρα τῶν συνόρων τοῦ Ἰσραὴλ». Ἡ ὀρθότερα χρῆσις τῶν ὄπλων ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῶν Ἀράβων καὶ ἡ γενικωτέρα βελτίωσις τῶν φονικῶν ἱκανοτήτων τῶν ὑπερσυγχρόνων ὄπλων ποὺ ἐχρησιμοποιοῦντο στὸ σύγχρονον πεδίον μάχης κατέστησαν τὸν πόλεμον πολὺ πῖθ δαπανηρὸν ἀπὸ πλευρᾶς ἀπωλειῶν καὶ οἰκονομικῶν ὄρων. Ὁ Ράμπιν ἀπεδεικνύετο ἀπολύτως προφητικὸς, κρίνοντας τοῦλάχιστον ἀπὸ τὴν τελευταία ἀσύμμετρη σύρραξιν μεταξὺ ἸΕΔ καὶ Χεζμπολά στὸν Λίβανον, ὅταν ὑπεστήριξε ὅτι «οἱ εὐκόλως νίκης μὲ ἐλάχιστες ἀπώλειες καὶ μικρὰς καταστροφὰς στὰ μετόπισθεν τοῦ Ἰσραὴλ, ὅπως εἶχε συμβεῖ ἐν τοῖς πολέμοις ποὺ εἶχε ξεκινήσει τὸ Ἰσραὴλ τὸ 1956 καὶ τὸ 1967, ἦταν ἀπίθανον νὰ πραγματοποιηθοῦν ξανά καὶ στὸ ἐγγὺς μέλλον».

Ὁ Ράμπιν, ἓνας ἀπὸ τοὺς πῖθ διαυγεῖς πνευματικῶς Ἰσραηλινοὺς ἠγέτες στὰ ζητήματα πολέμου, διέκρινε δυὸ διαφορετικὰς κατηγορίας στόχων ὅσον ἀφορᾷ τὸν πόλεμον: τοὺς στόχους οἱ ὁποῖοι ἀφοροῦν τὴν ἀσφάλειαν τῶν πολιτῶν καὶ τῶν συνόρων τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ τοὺς στόχους οἱ ὁποῖοι, ἂν καὶ ἐπιθυμητοί, δὲν ἔχουν ἄμεση ἐπίδραση ἐν τῇ ἀσφάλειᾳ τοῦ κράτους. Σὲ ἀντίθεση μὲ ὠρισμένους συναδέλφους του στὸ Ἐργατικὸν Κόμμα, ὁ Ράμπιν ἠρνεῖτο νὰ διαψεύσει τὴν νομιμότητα τῆς δευτέρας κατηγορίας τῶν πολεμικῶν στόχων, ἀλλὰ ἐξέφραζε τὶς ἐπιφυλάξεις του σχετικὰ μὲ τὴν ἀποτελεσματικότητα τῆς χρήσεως ἰσχύος μὲ σκοπὸν τὴν ἐπίτευξίν αὐτῶν — μέγιστον μάθημα πολιτικῆς γιὰ τοὺς πολιτι-

κούς εκείνους οί όποιοι άφ' ένός δέν έπιθυμοϋν νά πλήξουν τó ήθικό του λαού τους και άφ' έτέρου δέν ύποκύπτουν σέ άκριτους μεγαλοϊδεατισμοϋς και πολεμοκαπηλία. Ο Ράμπιν είχε βαθύτατα κατανοήσει την έννοια του έθνικού συμφέροντος αλλά και όλόκληρο τó φάσμα —πολιτικό και στρατιωτικό— για την διαφύλαξη του. Στην διαπίστωση αυτήν συνηγορεί και ή παρατήρησης του Ίνμπαρ, ό όποιος αναφέρει ότι, κατά την άποψη του Ράμπιν, «τò έρώτημα οϋδέποτε ανεφέρετο στο κατά πόσον οί πόλεμοι του Ίσραήλ ήταν δίκαιοι άσφαλώς και ήσαν, όσο οί άραβικές χώρες ήρνούντο νά ύπογράψουν συνθήκες ειρήνης. Τò πρωτεύον, πιθανόν, ζήτημα όσον άφορά τους έν λόγω πολέμους ήταν το κατά πόσον "άξιζαν τόν κόπο", ήσαν άπαραίτητοι ή έπιθυμητοί». Στην πραγματικότητα, ό Ράμπιν παρεδέχθη ρητώς την αντίπαθείά του για τόν πρότυπον όρο «πόλεμος άνευ έπιλογής». Επίσης, άν και έγνώριζε την ανάγκη για την ύπαρξη ευρύτερας έθνικής στηρίζεως όταν θα έξεκινούσε μιá στρατιωτική έκστρατεία, ό Ράμπιν ισχυριζέτο ότι ή έλλειψις συναινέσεως ναί μèn θα είχε έλαχίστην έπιρροή στον δεοντολογικό χαρακτήρα του πολέμου, αλλά θα έμείωνε τó σθένος τó όποιον άπητείτο για νά ύπομείνουν τις δυσκολίες που ένείχοντο στο έν λόγω έγχείρημα. Τò αίσθημα της «έλλείψεως [δυνατότητας] έπιλογής» συνιστούσε, ως έκ τούτου, ένα σημαντικό προσόν στην έξαπόλυση πολέμου, αλλά δέν άπετελοϋσε δεοντολογική προϋπόθεση».

Αυτό, λοιπόν, που προκύπτει άβιάστως σχετικώς προς την προσέγγιση του πολέμου άπό τόν Ράμπιν μετά την μελέτη του βιβλίου αυτού είναι ότι «ό Ράμπιν προετιμοϋσε την έξέταση της πολιτικής χρησιμότητας του πολέμου παρά τις συζητήσεις περι δεοντολογίας. Αν και είχε έπίγνωση της σημασίας των ήθικών παραγόντων στην έξαπόλυση πολέμου, αυτό που έμετροϋσε για τόν ίδιο ήταν ή εκτίμησίς του τί ήταν έφικτό. Αυτός ήταν ό, χαρακτηριστικώς πραγματιστής, Ράμπιν».

Η έθνική στρατηγική του Ίσραήλ και ό Ράμπιν

Είναι λίαν χρήσιμος για τούς άναλυτάς της μεσανατολικής στρατηγικής πραγματικότητας, και ιδιαίτερα για όσους έγκύπτουν στην ισραηλοπαλαιστινιακή σύγκρουση, νά σημειώσομε την διαπίστωση του Ίνμπαρ ότι «μετά τó 1967 τά σύνορα του Ίσραήλ έφθαναν πιό μακρυνά άπό τά πληθυσμικά του κέντρα άπό ποτέ. Τò Ίσραήλ, χάριν του στρατηγικού βάθους, μπορούσε πλέον νά άποδίδει έλάχιστη σημασία στην ανάγκη για έπιθέσεις προλήψεως και/ή άποτροπής. Είχε την δυνατότητα νά επιλέξει την άπορρόφηση μιáς άραβικής έπιθέσεως προτού αυτή εκδηλωθεί και νά μεταφέρει τόν πόλεμο στο έδαφος του έχθρου». Ήταν, συνεπώς, άναμενόμενο τó ότι ό Ράμπιν άπεδέχετο την άποψη της άμυντικής αυτής στάσεως άκόμη και μετά τόν πόλεμο του Οκτωβρίου του 1973. Άλλωστε, ή «άποτροπή» ήταν άνέκαθεν ένας άπό τούς βασικούς πυλώνες της ισραηλινής στρατηγικής σκέψεως, και ό Ράμπιν ύπῆρξε ένας άπό τούς βασικότερους έκπροσώπους της.

Έν τούτοις, άπό του Σεπτεμβρίου του 1974 ό Ράμπιν ήρχισε νά άντιλαμβάνε-

ται ότι οι ισραηλινές άμυντικές ικανότητες έθεωρούντο «κατηγορηματικώς» άνεπαρκείς για την διασφάλιση τής άποτροπής. Ήδη από τότε ο Ράμπιν είχε καταλήξει στο συμπέρασμα ότι ή ισραηλινή συμβατική άποτροπή ήταν πλέον προβληματική και έπρεπε να ένδυναμωθεί μέσω τής άποφασιστικής ικανότητας τιθασεύσεως του έχθρου.

Είναι προφανές ότι μόνον ένας στρατός ο όποιος είναι ικανός να επιφέρει στον αντίπαλο μιá ξεκάθαρη ήττα θα μπορούσε να έχει άποτρεπτική αξία. Έπι πλέον, ένας τέτοιος στρατός είναι άπαραίτητος και για την επίτευξη μιáς άμέσου άποφασιστικής νίκης σε περίπτωση άποτυχίας τής άποτροπής. Τέτοιου είδους επιθετικές ικανότητες, όπως και δυνατότητες άπειλής χρήσεως βίας, ήταν άπαραίτητες για την ένίσχυση τής στάσεως άποτροπής και την άπόσπαση ύψηλου τιμήματος από τον έχθρο που θα έξαπέλυε πόλεμο κατά του Ίσραήλ. Επίσης, ή ισχυρά άεροπορία άπετελούσε ζωτικής σημασίας συντελεστή για άνάλογοι είδους άποστολές. Το 1986 ο Ράμπιν έξηκολουθούσε να ύποστηρίζει ότι ή καλή άμυνα, ή ικανή να άποδεκατίσει τις έπιτιθέμενες δυνάμεις, και ή επίτευξις άεροπορικής άνωτερότητας άπετελούσαν προύποθέσεις για την επίτευξη άποφασιστικού πλήγματος στον έχθρο στο πλαίσιο μιáς καταστρεπτικής άντεπιθέσεως. Ίσως για τον λόγο αυτόν να άπέκρουσε προτάσεις για άναθεώρηση του στρατιωτικού δόγματος των ΙΕΔ που θα τις ώδηγούσε να βασίζονται κυρίως σε άμυντικές ικανότητες.

Όπως αναφέρει ο Ίνμπαρ, «ο Ράμπιν δέν συνμεριζέτο την έκτίμηση ότι ο Πόλεμος του Κόλπου το 1991 —στον όποιο ένας δυτικός στρατός, καλὰ έξωπλισμένος με ύπερσύγχρονα όπλα, ώδήγησε εύκολα μιá άραβική δύναμη στην συντριβή— άπετελούσε ένα άπολύτως έγκυρο μοντέλο για το τεχνολογικώς προηγμένο Ίσραήλ. Ίσχυρίζετο ότι το Ίσραήλ δέν είχε την έλευθερία κινήσεων από πλευράς διοικητικής μερίμνης και πολιτικού έπιπέδου που κατείχαν οι ΗΠΑ στον πόλεμο εκείνο. Ο ίδιος έξεπροσώπει την χαρακτηριστικώς έπιφυλακτική ισραηλινή στάση άπέναντι στην άποκαλούμενη Έπανάσταση στις Στρατιωτικές Ύποθέσεις (*Revolution in Military Affairs - RMA*). Έκπροσωπούσε επίσης την σχολή σκέψεως σύμφωνα με την όποια μετὰ τον πόλεμο του 1973 το Ίσραήλ έξηκολουθούσε να είναι εις θέσιν να άποκρούσει την άραβική επιθετικότητα με συμβατικά μέσα και ήταν ικανό να κερδίσει ένα συμβατικό πόλεμο σε περίπτωση που ή στάσις άποτροπής άπετύγχανε. [...] Με βάση αυτήν την σχολή σκέψεως, ο Ράμπιν ύπεστήριζε την ανάπτυξη μιáς δυνάμεως ικανής να επιτύχει άποφασιστική νίκη σε ελάχιστο χρονικό διάστημα με τις όλιγώτερες δυνατές άπώλειες έν περιπτώσει που επιβύλλετο ένας πόλεμος στο Ίσραήλ. Για τον ίδιο, νίκη έσήμαινε να κάμεις τον αντίπαλο να ζητήσει κατάπαυση πυρός το ταχύτερον δυνατόν, άφου θα έχει άφανισθεί ένα πολν μεγάλο μέρος τής μαχητικής του δυνάμεως ή θα έχει ύποστει μεγάλες καταστροφές ή χώρα του. Ο πόλεμος έπρεπε να λήξει με ώρισμένα έδαφικά όφέλη, αλλά ή κατάκτησις τής πρωτευούσης του αντιπάλου δέν συνιστούσε μέρος του σχεδίου. Η κατάκτησις μιáς άραβικής πρωτευούσης έθεωρείτο μη άναγκαία κλιμάκωσις, καθως άπαιτούσε από τις ΙΕΔ να μάχονται σε άστικό περιβάλλον, κάτι που ίσοδυναμούσε με μεγάλες άπώλειες. Έπι πλέον, ή ταπεινώσις του έχθρου δια τής καταλήψεως

της πρωτευούσης του ήταν πολιτικῶς ἀλόγιστος πράξις. Ὁ χρονικὸς παράγων συνιστοῦσε ἓνα μάθημα ποὺ εἶχε διδαχθεῖ τὸ Ἰσραήλ στὸν Πόλεμο τῆς Ἀνεξαρτησίας, ὅταν ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ παρέμβασις γιὰ τὴν παύση τῶν ἐχθροπραξιῶν εἶχε συγκρουσθεῖ μὲ τὶς στρατιωτικὲς ἐπιχειρήσεις. Τότε τὸ ἐπιχειρησιακὸ χρονοδιάγραμμα στὸ πεδίο μάχης δὲν ἦταν πάντα συγχρονισμένο μὲ τὶς κινήσεις στὴν πολιτικὴ ἀρένα, ὀδηγώντας σὲ ἀποτυχίες τὶς προσπάθειες ἐπιτευξέως στρατιωτικῶν στόχων πολιτικῆς ἀξίας. Μετὰ τὸν Πόλεμο τῆς Ἀνεξαρτησίας, ὁ σχεδιασμὸς ἐκτάκτου ἀνάγκης τῶν ΙΕΔ ἀπέκτησε μεγαλυτέραν εὐαισθησία, σύμφωνα μὲ τὸν Ράμπιν, στὴν ἀνάγκη προλήψεως πολιτικῶν κινήσεων, ἀκόμη καὶ εἰς βάρος τῆς ἀρχῆς τῆς συντηρήσεως τῶν δυνάμεων».

Ἡ προσέγγισις τοῦ «προληπτικοῦ πλήγματος» συνιστοῦσε ἀνέκαθεν κεντρικὴ ἀρχὴ τοῦ στρατιωτικοῦ δόγματος τοῦ Ἰσραήλ. Κατὰ τὴν περίοδο ἀναμονῆς πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμο τοῦ 1967, ὁ Ράμπιν ὑπεστήριξε τὴν στάση τοῦ «προληπτικοῦ πλήγματος». Ἐν τούτοις, κατὰ τὴν περίοδο ποὺ ἠκολούθησε τὸ 1973, ὁ Ράμπιν ὑπεβάθμισε τὴν σημασία τῶν τακτικῶν τῶν «προληπτικῶν πληγμάτων» ὅσον οἱ ΙΕΔ παρέμεναν ἀνεπτυγμένες κατὰ μῆκος τῶν πρὸς ὑπεράσπιον συνόρων μετὰ τὸ 1967 καὶ ὅσο παρέμεναν καλῶς ἐξοπλισμένες. Ἡ κυβέρνησις τοῦ Ράμπιν ὅμως δὲν ἐπεθυμοῦσε νὰ καλλιεργῆ τὴν εἰκόνα ἐνὸς «ἐπιθετικοῦ» Ἰσραήλ. Ἡ πρόθεσίς του νὰ ἀποδυναμώσῃ τὸ ἐπιθετικὸ προφίλ τῶν ΙΕΔ, συνεισέφερε μὲ τὴν αὐξανόμενη ἀπομόνωση τοῦ Ἰσραήλ, ποὺ εἶχε γίνῃ ἀντιληπτὴ κατὰ τὴν δεκαετία τοῦ 1970, καὶ τὸν προβλεπόμενο διπλωματικὸ ἀντίκτυπο ποὺ θὰ μπορούσαν νὰ ἐπιφέρουν οἱ ἐπιθέσεις τὶς ὁποῖες θὰ ἐξαπέλυε τὸ κράτος του. Ἐπίσης, ἡ ἀντίθεσις τοῦ Ἀμερικανοῦ ὑπουργοῦ Ἐξωτερικῶν Χένρυ Κίσινγκερ ἔναντι τῶν «προληπτικῶν πληγμάτων» εἶχε ἰδιαίτερη σημασία γιὰ τὸν Ράμπιν. Καὶ αὐτὸ εἶναι ἀκόμη ἓνα σημεῖο ἄκρως ἐνδιαφέρον, ποὺ βεβαίως καταρρίπτει καὶ ἄλλους βολικὸς λαϊκοὺς μύθους σχετικῶς μὲ τὴν ἐγχώρια ἀντίληψη περὶ τῶν σχέσεων μεταξὺ τοῦ Ἰσραήλ καὶ τοῦ Κίσινγκερ.

Ἐνας ἄλλος εὐρύτατα διαδεδομένος ὅσο καὶ βαρύνουσας σημασίας ἐλληνικὸς λαϊκὸς μῦθος ποὺ καταρρίπτεται στὸ καλὸ αὐτὸ πόνημα τοῦ Ἴνιπαρ εἶναι ἡ διαθρυλούμενη «ἀμερικανικὴ εὐθύνη» στὴν πυρηνικοποίηση τοῦ Ἰσραήλ. Ἐ, λοιπόν, ὄχι! Ἡ ἀνάπτυξις τῆς πυρηνικῆς ἰκανότητος τοῦ Ἰσραήλ ὀφείλεται στὴν Γαλλία καὶ ὄχι στὶς ΗΠΑ! Μάλιστα, μὴ τὸ 1964, ἐπὶ Νίξον, σταματοῦν οἱ διαρκεῖς πιέσεις τῆς Οὐάσινγκτων πρὸς τὴν Ἱερουσαλὴμ γιὰ ἀμερικανικὴ «ἐπιτήρηση» τοῦ ἰσραηλινοῦ πυρηνικοῦ ἀντιδραστήρα τῆς Διμόνα. Ὁ Ράμπιν μάλιστα ἔφθασε νὰ συγκρουσθεῖ μὲ τὸν Πέρες, στὶς ἀρχὲς τῆς δεκαετίας τοῦ 1960, γιὰ νὰ ἀλλάξῃ τὸν «γαλλικὸ προσανατολισμὸ» τῆς ἰσραηλινῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, σχετικὰ μὲ τὸν ὅποιον ὁ Σιμόν Πέρες ἐπίστευε ὀλοψύχως, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, ὅτι ἡ Γαλλία «εἶχε βοηθήσει τὸ Ἰσραήλ νὰ οἰκοδομήσῃ τὴν πυρηνικὴ του δυνατότητα. Ἄλλωστε, ἡ γαλλικὴ πολιτισμικὴ ἀτμοσφαῖρα ποτὲ δὲν ἐγοήτευσε τὸν ἐπαρκιῶτη Ράμπιν», ὅπως ἀναφέρει μὲ κάποια... ὑπερήφανη (παρ' ὅλα αὐτὰ) σκωπτικότητα ὁ Ἐφραὶμ Ἴνιπαρ.

Ἐνας ἐπιπρόσθετος λόγος τῆς ἀπορρίψεως τῶν «προληπτικῶν πληγμάτων» τῶν ΙΕΔ ἀπὸ πλευρᾶς Ράμπιν ἦταν καὶ ἡ δυσπιστία του ἀπέναντι στὴν ἰκανότητα τῶν ἰσραηλινῶν ὑπηρεσιῶν πληροφοριῶν νὰ παρέχουν ἐπαρκῆ προειδο-

ποίηση για τὰ ἐπιθετικά σχέδια καὶ τὶς προθέσεις τοῦ ἐχθροῦ. Ὁ Ράμπιν, φύσει ἀπαισιόδοξος, εἶχε σὲ χαμηλὴ ἐκτίμηση τὴν ποιότητα τῶν ἐκτιμήσεων ποὺ εἶχαν ὑποβάλει οἱ Ἰσραηλινὲς ὑπηρεσίες πληροφοριῶν στοὺς ὑπευθύνους χαράξεως πολιτικῆς. Κατὰ συνέπειαν, ἤρνεϊτο νὰ στηρίξει τὴν ἐθνικὴ στρατηγικὴ τοῦ Ἰσραὴλ σὲ «προληπτικὲς» ἐπιθέσεις, καὶ αὐτὴ παρέμεινε ἡ θέσις του μέχρι τὸ τέλος τῆς ζωῆς του¹ — ἄλλη μιὰ προφητικὴ του θέσις καὶ πεποιθήσις, ποὺ ἐπηληθεύθη καὶ πάλιν μὲ τὴν πρόσφατο (Ἰούλιος-Αὐγούστος 2006) κρίση μεταξὺ τοῦ Ἰσραὴλ καὶ τῆς Χεζμπολά.

Τὸ «προληπτικὸ πλῆγμα», βεβαίως, παρέμενε στὸν κατάλογο τῶν πιθανῶν ἐπιλογῶν τῆς πολιτικῆς, ἀν καὶ μὲ πολὺ μικρὸ συντελεστὴ ἱεραρχήσεως. Τὸ 1983 ὁ Ράμπιν θὰ προέκρινε τὰ «προληπτικὰ πλῆγματα» μόνον γιὰ τὶς περιπτώσεις ἐκείνες στὶς ὁποῖες τὸ Ἰσραὴλ ἀντιμετώπιζε εὐκρινῶς τὴν πιθανότητα πολέμου. Τὸ 1988, δὲν ἀπέκλεισε τὸ «προληπτικὸ πλῆγμα» ἐναντίον τῆς ἀραβικῆς στρατιωτικῆς μηχανῆς «ἀν ὁ πόλεμος ἦταν "ἐπιχειρῆμα"». Ἀκόμη καὶ τότε ὅμως δὲν προσήγγιζε τὸ πρόβλημα μὲ μηχανιστικὸ τρόπο. Ὄταν ἡ ἀπειλὴ πυραύλων ἐδάφους-ἐδάφους ἤρχισε νὰ ἐμφανίζεται κατὰ τὴν δεκαετία τοῦ 1980, ὁ Ράμπιν ἠξιολόγησε τὴν κινητοποίηση τῶν ΙΕΔ χωρὶς τὴν παρέμβαση τέτοιων πυραύλων, ποὺ θὰ μπορούσαν νὰ ἐκτοξευθοῦν ὡς ἀποτέλεσμα ἐπιλογῆς τοῦ Ἰσραηλινοῦ «προληπτικοῦ πλῆγματος», ὡς σημαντικωτέρω ἀπὸ τὴν ἐπιλογὴ παρεμποδίσεως τῆς ἐπιχειρῆματος ἐπιθέσεως τοῦ ἀντιπάλου μέσῳ ἑνὸς «προληπτικοῦ πλῆγματος». Ἄλλωστε, κατὰ τὸν Ράμπιν, μιὰ παρομοία κινητοποίησις θὰ μπορούσε νὰ ἀποτελέσει ἐπίσης βελτίωση, ἔστω καὶ τῆς τελευταίας στιγμῆς, τῆς Ἰσραηλινῆς ἀποτροπῆς, τὴν ὁποία ἀξιολογοῦσε ὡς προτιμητέα ἐναντι τῆς ἐπιλογῆς τοῦ «προληπτικοῦ πλῆγματος».

Ἐπίσης, τὸν πραγματιστὴ Ράμπιν δὲν τὸν ἐγοήτευαν —κάθε ἄλλο μάλιστα— τὰ μηχανιστικῶς προσδιωρισμένα ὄρια τοῦ ἐκάστοτε casus belli, ἢ «κόκκινων γραμμῶν», ποὺ εἶχαν διαμορφωθεῖ στὴν Ἰσραηλινὴ ἀμυντικὴ σκέψη. Αὐτὲς οἱ ιδέες ἐδέσμευαν τὸν ἀμυντικὸ σχεδιασμὸ τοῦ Ἰσραὴλ στὸ νὰ υἱοθετεῖ τὴν χρῆση ἰσχύος σὲ καταστάσεις καθωριζόμενες ἐκ τῶν προτέρων ὡς «ἀφόρητες». Τὸ 1967 ὁ Ράμπιν ἔδωκε μιὰν εὐστοχὴ ἀπάντηση στρατιωτικῆς φύσεως στὶς αἰγυπτιακὲς προκλήσεις, διότι ἐδημιουργοῦσαν μιὰν ἀφόρητὴ πολιτικοστρατιωτικὴν ἐξίσωση. Ὑπεβάθμισε τὸ θεωρούμενο casus belli τοῦ 1967, τὸν ἀποκλεισμὸ τῶν Στενῶν τοῦ Τιρὰν στὸ Σάουμ ἐλ-Σείχ, ποὺ κατὰ τὴν γνώμη του «ἦταν περισσότερο ἓνα σύμβολο παρὰ ἡ πραγματικὴ αἰτία τοῦ πολέμου». Ἐτόνισε μάλιστα ὅτι ὑπάρχουν περιορισμοὶ στὴν ἰκανότητα προβλέψεως τῶν γεγονότων ἐκτάκτου ἀνάγκης καὶ ὅτι ἡ πολιτικὴ ἡγεσία πρέπει νὰ διατηρεῖ μιὰ ἐλευθερίαν δράσεως. Ἡ συμβουλή του ἦταν ὅτι «οἱ μηχανιστικὲς ἀπαντήσεις δὲν ἦταν πάντα συντετές», καὶ οὔτε κἂν ἀπεδέχτο νὰ χαρακτηρίσει ὡς casus belli μιὰ σοβαρὰν αἰγυπτιακὴ ἀθέτηση τῆς συμφωνίας ἀποστρατικοποιήσεως τοῦ Σινᾶ. Γιὰ τὸν Ράμπιν, μόνον μιὰ

1. Στὸ παρόν: Γιτζῆκ Ράμπιν, Ὁμιλία στὸ Κολλέγιο Ἐθνικῆς Ἀσφάλειας, 28 Ἰουλίου 1986, Βιβλιοθήκη τοῦ Κολλεγίου Ἐθνικῆς Ἀσφάλειας, ἀντίγραφον 6539, σελ. 10.

ισχυρά επίθεσις ἐναντίον τοῦ Ἰσραήλ θὰ συνιστοῦσε σαφὲς *casus belli*, πὸν θὰ ἀπητοῦσε παρὰλληλη ἰσραηλινὴ στρατιωτικὴ ἀντίδραση.

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἡ ἀναπάντεχος δολοφονία τοῦ Ράμπιν ἀφήνει ἀναπάντητα πολλὰ πολιτικὰ καὶ στρατηγικὰ ἐρωτήματα. Τὸ ἔργον του θὰ κριθεῖ βάσει ἀποτελεσμάτων τὰ ὁποῖα, σύμφωνα μὲ τοὺς σκληροὺς νόμους τῆς ζωῆς καὶ τῆς Ἱστορίας, ὁ ἴδιος δὲν μπόρεσε νὰ ἐπηρεάσει, ἐφ' ὅσον ὑπέκλυσε στὶς σφαῖρες τοῦ ὑπερορθόδοξου ἐθνικιστοῦ φοιτητοῦ τοῦ Μπάρ Ἰλάν. Καί, ὅπως πολὺ σωστὰ ἀναφέρει ὁ Ἰνμπαρ, «οἱ συνθῆκες τοῦ τραγικοῦ θανάτου τοῦ Ράμπιν παρέχουν τὸ ὕλικὸ γιὰ τὴν δημιουργία ἐνὸς μύθου. Πράγματι, σήμερον πολλοὶ εἶναι αὐτοὶ πὸν ὁμιλοῦν στὸ ὄνομα τῆς κληρονομιάς τοῦ Ράμπιν. Ὡστόσο, ὁ Ράμπιν δὲν ἄφησε γραπτὰ πὸν νὰ πραγματεύονται συστηματικῶς τὴν ἀραβοϊσραηλινὴ σύγκρουση καὶ τὴν εἰρηνευτικὴ διαδικασία. Τὰ ἀποσπάσματα πὸν ἄφησε ἀντανაკλοῦν τὸν ρεαλισμὸ του, τὴν *ad hoc* προσέγγιση τῶν ζητημάτων καὶ τὴν διστακτικότητά του νὰ δεσμευθεῖ σὲ συγκεκριμένα σενάρια γιὰ τὸ μέλλον. Ἐπομένως, ἔχει σημασία νὰ διασαφηνισθεῖ ἡ ἱστορικὴ πραγματικότης. Ὁ Ράμπιν ὑπῆρξε μιὰ σύνθετος προσωπικότης, καὶ κάποιες ἀπὸ τὶς ἀπόψεις του ἤλλαξαν μὲ τὰ χρόνια —κατὰ βάσιν τὸ γεγονός ὅτι ἀπέδιδε κεντρικὴ σημασία στὴν ἐθνικὴ ἀσφάλεια τοῦ Ἰσραήλ παρέμεινε ἀμετάβλητο».

Ἐλπίζω, ὅπως καὶ ὁ καλὸς φίλος καὶ συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου Ἐφραὶμ Ἰνμπαρ, ὅτι ἡ παρουσίασις τῆς στρατηγικῆς σκέψεως τοῦ μεγάλου Ἰσραηλινοῦ πολιτικοῦ θὰ συμβάλει στὴν ὀρθότεραν ἐρμηνεία τῆς στρατηγικῆς του ἀντιλήψεως στὰ ζητήματα τῆς ἐθνικῆς ἀσφάλειας. Καὶ ὄχι μόνον γιὰ τοὺς ἐνασχολούμενους μὲ τὴν διπλωματικὴν ἱστορία, τὴν στρατηγικὴν, τὴν γεωπολιτικὴν ἢ τὴν θεωρητικὴν προσέγγιση τοῦ διεθνοῦς γίνεσθαι. Καί, κυρίως, ὄχι μόνον γιὰ τὸ Ἰσραήλ.

Ἐκρίνα ὅτι ἡ μελέτη τῆς σκέψεως τοῦ Ράμπιν γιὰ ζητήματα ἐθνικῆς ἀσφαλείας καὶ ἀμύνης θὰ μποροῦσε νὰ φανεῖ χρήσιμος καὶ στοὺς Ἕλληνες «ἰθύνοντες νόες» στὸν χῶρο τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς καὶ τῆς ἀμύνης. Καὶ αὐτό, διότι τὰ ἰσραηλινὰ προβλήματα στὰ προαναφερθέντα πεδία, ἀφοῦ διαιρεθοῦν δι' ἐνὸς —μέσης κλίμακος— διαιρέτη, μποροῦν νὰ προσδιορίσουν ποιοτικῶς σὲ ἱκανοποιητικὸ —ἀπὸ θεωρητικῆς ἀπόψεως— βαθμὸ τὰ ἀντίστοιχα ἑλληνικά.

Δὲν ὑπάρχει διάθεσις διογκώσεως. Ἡ Ἑλλὰς θεωρεῖται ὅτι δὲν διατρέχει ποιοτικοποσοτικῶς τοὺς ἴδιους κινδύνους μὲ αὐτοὺς τοῦ Ἰσραήλ, ἴσως λόγω τῆς διαρκούσης εἰσέτι ἰσχύος ἐκείνου τοῦ... συμβολαίου μὲ τὸν «Θεὸ της», τὸ ὁποῖο προφανῶς ἐγνώριζε —καὶ μᾶς διαβεβαίωσε περὶ αὐτοῦ— ὁ ἦρωας τῆς Ἐθνεγερσίας Θεόδωρος Κολοκοτρώνης. Πέρα ὅμως αὐτοῦ, γιὰ κάποιους περιοσσότερον πραγματιστές, ὅπως ὁ γράφων, κρίνω ὅτι χρειάζονται καὶ κάποια ἐργαλεῖα, ὅπως, λόγου χάριν, ἡ ἐμπειρία i) μικρῶν ἐδαφικῶς κρατῶν τῆς Μεσογείου, ii) μὲ πληθυσμὸν περὶ τῶν δέκα ἑκατομμυρίων κατοίκων iii) μὲ μεγάλῃ καὶ ἰσχυρὰν διεθνῇ διασπορά, iv) μὲ βαθὺ ἱστορικὸ πυθμένα παιδείας, κουλτούρας καὶ παραδόσεων v) μὲ διεθνῇ πνευματικὴ ἀκτινοβολία, vi) μὲ ἔντονη λαθρομετανάστευση καὶ συνεπῶς μὲ σημαντικὲς οἰκονομικὲς ἐθνοτικὲς ομάδες ἐγκατεστημένες στὰ ἐδάφη τους χωρὶς ἀνάλογες ὑποδομὲς ὑποδοχῆς καὶ vii) μὲ ὄχι ἰδιαίτερος εἰδυλλιακὲς «γειτονικὲς σχέσεις», χαρακτηριζόμενες ἀπὸ

έντονη ἔθνικιστικὴ ἐπιθετικότητα καὶ καταιγιστικὲς μεγαλοϊδεατικὲς κρατογενέσεις. Ἄλλωστε, ἡ στρατηγικὴ σκέψις δὲν σημαίνει κατ' ἀνάγκην μόνον στρατιωτικὴ σκέψη. Σημαίνει ὅμως ὀρθολογιστικὴ, ὠργανωμένη, σχεδιασμένη καὶ προγραμματισμένη σκέψη. Γιὰ νὰ μὴ πῶ ὅτι σημαίνει, πολὺ ἄπλᾳ, σκέψη.